

Idd og Enningdalen Historielag

Årsberetning for 2023

Årsberetningen følger kalenderåret – på samme måte som regnskap og budsjett.

Innvielsen av Stallen på Stenbudalskollen – et minne fra stenindustriens tid på Berby.

Foto: Svein Norheim

Minneord om John Solberg

3. august 2023 døde en av historielagets store støttespillere.

For Idd og Enningdalen Historielag har John betydd enormt mye. Han var kasserer sammenhengende fra 2005 til 2021, og han styrte økonomien med sikker hånd. Han hadde også styreoppgaver innenfor Halden Sparebank og kunne dette med økonomi. John var alltid til stede på Historielagets møter og var på alle måter en bauta i laget. Han var også ekstra dyktig til å verve nye medlemmer.

Fra 2004 ble han med i redaksjonen til Historielagets årbok *Ida*. Der var han med helt til det siste. John hadde et enormt kontaktnett, og utallige er de artikler som er blitt til etter at John tok kontakt med mennesker han kjente. Han har selv skrevet 22 artikler til boka, og han ledet og inspirerte komiteen med ideer til temaer vi burde få med.

John var på alle måter en korrekt mann. Han tenkte seg godt om før han tok stilling, og han uttalte seg alltid på en rolig måte som var godt begrunnet. I forbindelse med artikler i boka *Ida* var han alltid opptatt av hvordan mennesker ble omtalt. Han var nøye med at folk ikke ble beskrevet på en negativ måte. Vi er mange som har lært mye av John om hvordan man behandler mennesker rundt seg. Vi takker for godt vennskap og en stor innsats for laget og bygda gjennom alle år!

John Solberg. Foto: Tom R. Andreassen

Styrets årsberetning 2023

Leder Svein Norheim
Nestleder Rolf Arild Engebretsen
Sekretær Torbjørn Østby
Kasserer Arne Omholt
Styremedlem Tore Collett-Moen
Styremedlem Kai Hov
Styremedlem Steinar Løberg

Varamedlem Toril Bøe
Varamedlem Hilde Gløckner

Revisor Knut B. Bakke
Vararevisor Jens Bakke

Valgkomite Tor Hafsrød
 Inger Nybøle Ånnerud
 Thore Erik Nilsen

Styremøter

Styret har hatt 7 styremøter i 2023 (26. januar, 30. mars, 3. april, 25. mai, 22 juni, 7. september, 12. oktober og 30. november). Årsmøtet ble holdt på Gamle Prestebakke 24. februar. Det har vært behandlet 73 saksnummer.

Et utvalg saker som er behandlet:

- Årsmøtet
- Årsprogrammet
- Økonomien
- Forsikringer
- Ystehedebrakka
- Sensommerstevnet
- Deltakelse i eksterne arrangement
- Jubileumsboka Gamle Prestebakke
- Åpne medlemsmøter
- Romfunksjoner - omrokking
- Julegildet
- Prestebakkefjella – TFL, turstier

Årsmøtet 2023

Årsmøtet ble avholdt på Gamle Prestebakke torsdag 24. februar med Bjørn Ståhl som ordstyrer. Årsberetning, regnskap og valg ble godkjent uten dissenser.

Thore Erik Nilsen, komiteen for kulturminneregistrering, holdt en god orientering om komiteens arbeid der registrering av husmannsplasser har høyeste prioritet. Det er viktig at historielagets medlemmer får innsikt i og forstår hvilket betydelig arbeid som ligger i den dokumentasjon som blir tilgjengeliggjort. Her skapes det et kildegrunnlag for framtidige undersøkelser, og ikke minst viktig i det bevaringsarbeid som vi alltid skal løfte høyt i de kommunale planene.

Sensommerstevnet 2023

Som tradisjonen tilsier, ble stevnet gjennomført siste helg i august. Torbjørn Østby tok igjen på seg ansvaret som «stevnegeneral». Lørdagen ble dessverre amputert de to siste timene besøkmessig pga. kraftig regnvær. Men søndag var været med oss og ble en bra dag. Det var arbeidet i lang tid med å organisere loppemarkedet. Telt ble reist – vi hadde flere telt enn tidligere, lopper sortert. Kjøkkenet hadde forberedt helgen i flere dager. Rømmegrøt, vaffelrøre, pølser og kaffe og kaker var klargjort. Prestebakke Jernbanestasjon var ryddet og vasket, og også der ble det solgt vafler, kaker, kaffe og mineralvann.

*Sensommerstevnet 2023. Folksomt på tunet både med salgsboder og besøkende.
Foto: Svein Norheim.*

*Bilde til venstre: Sensommerstevnet 2023. Historielaget har gode parkeringsmuligheter takket være gode naboer. Det nærmeste stykket som historielaget eier er forbeholdt de som har bevegelseshemming.
Bildet til høyre: Sensommerstevnet 2023. Mat må man ha! Historielaget selger vafler, pølser, rømmegrøt, mineralvann og kaffe.
Begge foto: Svein Norheim.*

Som vanlig fyltes tunet opp av utstillere/salgsboder. Veteranbiler, brannbiler og «Gammelteknisk» med traktorer mm. kunne beses i området ved stasjonen. Berg, Rokke og Asak Historielag og Aremark Historielag og Fortidsminneforeningen Halden var til stede og solgte sine publikasjoner.

Idd og Enningdalen Historielag hadde stabburet åpent og det var smed i gang i smia – alltid populært! I Annestua og i det gamle kjøkkenet i hovedbygningen ble det bakt brød for salg. Og ikke en brødsmule var å oppdrive da vi stengte dørene. Landhandelen i Annestua var åpen – og der ble brødene solgt. For øvrig var det utstillere med håndarbeidsprodukter, og i andre etasje var det rigget en utstilling av eldre skolesaker og gamle leker og barnetekstiler.

Sensommerstevnet 2023. Berg, Rokke og Asak Historielag stilte med egen salgsutstilling. De Utgir årboka «Bergsokningen». Den og andre publikasjoner kunne kjøpes. Til venstre leder av historielaget, Ragnhild Stordal Løberg. Foto: Svein Norheim.

Sensommerstevnet 2023. Søndagen var en solfylt dag og også på stasjonen var det satt ut bord i hagen. Foto: Svein Norheim

Loppemarkedet er nok det som mange venter «hele året» på. 2023 var det flere utstillingsmuligheter enn tidligere. Ved siden av låven ble «Grisehuset» brukt til bilder og elektronikk. To stor telt tok av noe av «trykket» i låven, og et mindre telt var forbeholdt møbler i tillegg til Hoggeskuret.

Sensommerstevnet 2023. Loppemarkedet var godt besøkt. Foto: Svein Norheim

Sensommerstevnet 2023. Loppegeneralen Anders Samuelsen – og veteranbiler. Foto: Svein Norheim.

Julegildet

Kvelden ble godt krydret med julemusikk fra 'husorkesteret' – Astrid Synnøve Lie og Bjørn Ramstad. Allsang ble det også.

Kåseriet denne gangen ble framført av Bjørn Ramstad. Med sin trønderske bakgrunn fortalte han historier knyttet til det skogfinske miljøet i Sør-Trøndelag. En morsom og annerledes historie.

Tusen takk til husets kjøkken som i flere dager hadde forberedt kvelden med deilig rømmegrøt og spekemat. Hjembakte julekaker ble servert til kaffen!

Bildet til venstre: Julegildet 2023. Husorkesteret med Astrid Synnøve Lie og Bjørn Ramstad stilte som vanlig opp: Bildet til : Julegildet 2023. Også nissen så sitt snitt til å stikke innom. Begge foto: Svein Norheim.

47 personer deltok på Julegildet 2023. Svenskestua er en fin ramme om arrangementet. Foto: Svein Norheim.

Antikvarisk arbeid.

Historielaget klagde i november 2021 på Halden kommunes og Viken fylkeskommunes rivningstillatelse av den eneste gjenstående brakken etter Arbeidstjenesten på Ystehede. De historiske forholdene var ikke undersøkt. Her er det en sammensatt historie – andre verdenskrig og Arbeidstjenesten, rekonvalesensleir for hollendere, polakker og jøder etter krigen, Folkets Hus for Torp og Ystehede Stenhuggerforening og Idd Heimevern – før den ble solgt til private i 2014.

Det har vært mye presseoppslag om saken – også innslag på NRK radio og TV. Vi har kontakt med Narviksenteret og Jødisk Museum i Oslo om saken. Riksantikvaren og Fortidsminneforeningen er også orientert om saken.

Halden kommune har sett på ulike løsninger som innebar flytting av brakka. Vi har hatt den klare holdningen at dette ikke er en antikvarisk eller historisk riktig løsning. Planen om flytting er nå lagt til side.

Det har vært møter med Halden kommune og utbygger. I utgangspunktet et positivt møte, men så har utbygger «trukket seg tilbake». Ved årsskiftet er det fortsatt ikke kommet til noen løsning.

AT-brakka etter krigen mens den ble brukt til den polske kontingenten som hadde opphold på Ystehede fra 1945-1947.

*Ystehede-brakka slik den framstår i dag. Kanskje den eneste AT-brakka som er bevart i Norge.
Foto: Svein Norheim*

Styret har nedsatt to komiteer som skal arbeide med utviklingen av Gamle Prestebakke:

1. **Annestua** – videre restaureringsarbeid: Rolf Arild Engebretsen, Steinar Løberg, Tore Collett-Moen, Svein Norheim
2. **Gamle Prestebakke** – utvikling av tunet og bruken av nabotomta til Annestua. Som grunnlag skal det undersøkes hvordan tunet har vært i tidligere tider.: Rolf Arild Engebretsen, Steinar Løberg, Tore Collett-Moen, Kai Hov, leder

Det er ikke kommet til noen konklusjoner her foreløpig.

Gaver og kjøp til samlingen

Det kommer av og til gaver til samlingene til Idd og Enningdalen Historielag. Som eksempel kan nevnes, arkiv etter Enningdalen og Alfheim Ungdomslag og enkelte småarkiver/arkivstykker.

Noen fotografier er kommet inn, foruten en god del litteratur til biblioteket.

Annet

Det har vært arbeidet med å finne ut eierskapet til tomte etter Alfheim ungdomsløkale. Her ble det nå konkludert med at den rette «arvingen» var Enningdalen Bygdekvinneag som så skulle inngå en avtale med Halden kommune om bruk/kjøp av eiendommen.

Medlemmer

Medlemstallet ved årsskiftet er 311 hvorav 96 familiemedlemskap. Det reelle tallet inklusive familiemedlemmer er 407.

De kanalene vi rapporterer til (Landslaget for Lokalhistorie) teller familiemedlemskap for ett medlem!

Det har vært et større arbeid å rydde opp i medlemsregisteret – bl.a. er det en del som ikke betaler sin kontingent. De som nå etter tredje påminnelse ikke betaler, blir strøket av medlemslistene.

Nettverksbygging og offentlige registre

Idd og Enningdalen er tilsluttet en regional organisasjon og en landsomfattende organisasjon innen lokalhistoriebevegelsen:

- Østfold Historielag
- Landslaget for lokalhistorie

Idd og Enningdalen Historielag er registrert i Brønnøysundregisteret og Frivillighetsregisteret.

Organisasjonsnummeret: 981 608 852

Ovennevnte medlemskap og registreringer medfører at historielaget nyter godt av noen statlige ordninger:

- Momskompensasjon
- Andel av tippemidler
- Tilskudd til bruk av StyreWeb

Deltakelse i andre arrangementer

Østfold Historielag:

Årsmøtet 2023 – Tore Collett-Moen, Arne Omholt og Svein Norheim deltok på årsmøtet som ble holdt på Folkenborg Museum.

LokalhistorieWiki – Østfold Historielag arrangerte et fellesmøte om denne plattformen for lokalhistorieformidling. Thore Erik Nilsen og Tore Collett-Moen deltok.

Kornsjødagen 2023: Lørdag 3. juni deltok historielaget på Kornsjødagen. Vi stilte med eget telt og salgsbord for publikasjoner mm. Kornsjødagen var godt besøkt med folk, og det var arrangementer på begge sider av sundet. Tore Collett-Moen og Svein Norheim stilte for historielaget.

Aremark Historielag, bygdedag: Lørdag 17. juni deltok vi på Aremark Historielags bygdedag på Arebekken. Vi stilte med eget telt og salgsbord for våre publikasjoner. Bygdedagen var relativt godt besøkt og flere andre utstillere. Tore Collett-Moen, Torbjørn Østby og Svein Norheim stilte for historielaget.

Julemarked 2023, Prestebakke Samfunnshus: Lørdag 2. desember deltok historielaget på julemarkedet – Tore Collett-Moen og Svein Norheim stilte for historielaget. Vi hadde salgsbord for publikasjoner – spesielt Ida 2023. Det var mindre besøkt dette året enn året før.

Formidling - arrangementer

Første halvår 2023:

1. MANDAG 16. JANUAR kl. 18:
Foredrag med NRK-journalisten Maren Hagen:
MONOLITTENS STENHOGGERE

Fredrikshalds Teater kl. 1830
Svein Norheim forteller om Monolittens transport.
Samarbeid med Økomuseum Grenseland og
Historielaget Halden Minder.

2. TORSDAG 23. FEBRUAR KL. 18
Årsmøte Gamle Prestebakke

Årsmøteforhandlinger
Thore Nilsen forteller om registrering
av kulturminner Enkel servering.

3. SØNDAG 16. APRIL kl. 11:

Vandring ved Nordbakke. Skanse, gårdshistorie

Nordbakke skanse. Foto: Svein Norheim
Parkering ved Ørsjøen eller på toppen av bakken mot Torgalsbøen.

4. TORSDAG-LØRDAG 4.-6. MAI

Åpning av den historiske vandringsleden HALLEVÄGEN.

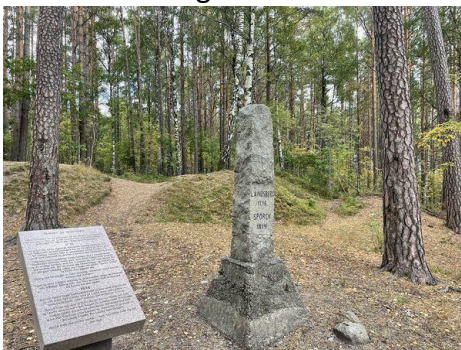

Vandring fra Rävlyckan i Rävmarken til Fredriksten/Halden. Samarbeid med TFL og Økomuseum Grenseland.

Andre halvår 2023:

5. TORSDAG 15. JUNI KL. 18

KuLTURvandring

Møtested p-plass, Tistedalen skole.
Husk godt fottøy. Vandringsen beregnes å ta ca. to timer.

6. LØRDAG-SØNDAG 26.-27. AUGUST
SENSOMMERSTEVNET 2023. Gamle Prestebakke

Årets store begivenhet – et sosialt treffested med historiske undertoner. Stort loppemarked med gode tilbud. Mange salgsutstillinger. Matservering – rømmegrøt, vafler, kaffe og mineralvann.

7. SØNDAG 17. SEPTEMBER kl. 12
Vandring ved Idd kirke

Området rundt kirken har en variert og rik historie – selve kirken, gårdshistorie, helleristninger og krigshistorie.
Parkering på ny p-plass ved kirken. Varighet ca. 3 t.

8. LØRDAG 14. OKTOBER: HISTORIESEMINARET
KL. 11 – 16. Fredrikshalds Teater.
«Dra til sjøs! Mennesket og Havet»

Påmelding. Seminaravgift som inkluderer lunsj.
Samarbeid mellom historielag, museet.
Foreningen Norden m.fl.

9. TORSDAG 9. NOVEMBER KL. 18
EMILIE FLYGARE-CARLÉN – EN DOKUMENTAR.
Film m/Bodil Tingsby. Gamle Prestebakke

En av de mest populære forfatterne i Sverige i siste halvdel av 1800-tallet. Hun vokste opp i Strömstad og har skrevet flere bøker om livet i Bohuslän.
BODIL TINGSBY: Yrke: journalist, programledare, produsent, chef på SVT, kommunikatör - numera filmare och författare.
Påmelding. Kr 150,- inklusive kaffe og kaker.

10. FREDAG 8. DESEMBER: JULEGILDET. Kl. 18

Gamle Prestebakke

Illustrasjon: Jenny Nyström

Påmelding. Program annonseres nærmere.

Dugnadene

Huskomiteen møtes fast på torsdager. Hovedoppgavene er vedlikehold av historielagets flotte bygninger og anlegg. Historielaget eier og forvalter 12 bygninger (inkludert den fredete Prestebakke jernbanestasjon med tre bygninger), stell av hageanlegg til Gamle Prestebakke, Annestua med nabotomt og hageanlegget på Prestebakke stasjon. 8-12 personer møter jevnlig på dugnadene.

Ryddegrappa møtes hver onsdag i arbeid med rydding av kulturminner og vandringsleder med tilhørende merking og produksjon og oppsetting av informasjonsskilt. Historielaget har ansvar for ca. 120 km med vandringsleder – Karl XIs vei, sørøstre del av Bergstien og deler av Olavsleden og andre kortere turstier. 10-15 personer møter jevnlig opp på dugnadene.

Slektsgranskerkomiteen møtes på tirsdager hver 14. dag i biblioteket på Gamle Prestebakke. Jevnlig fem personer til stede på møtene der de gransker gamle kilder og gjør avskrifter til glede for alle de som ikke kan lese gotisk håndskrift.

Kulturminneregistreringskomiteen har jevnlig møter der de fordeler arbeid og gjennomgår de gjennomførte registreringene.

Bokkomiteen har i første rekke ansvaret for utgivelse av årboka Ida. Men de bistår også ved andre utgivelser ved behov. Redaksjonsarbeidet med årboka Ida pågår jevnlig gjennom hele året.

Fotogruppa. De siste åra har hovedfokuset vært på arbeidet med digitalisering av Halden Arbeiderblads fotoarkiv. Og så har vi gjennomgått en to-års pandemi. I 2024 trår Fotogruppa igjen i arbeid.

Prosjekt skoleplansjer har ikke vært aktive i beretningsåret. De har nå lagt et opplegg for å avslutte dette viktige arbeidet med dokumentasjon av gamle skoleplansjer ved skolene i Halden kommune.

Dugnadsinnsatsen i historielaget i 2023 utgjør til sammen ca. 6800 timer. Vi har nå fanget opp flere aktører sammenlignet med 2023. Dugnadsinnsatsen utgjør 4,0 årsverk. En flott innsats!

Økonomistyring

Det har vært sentralt for styret å få oversikt over samlet aktivitet i laget, og å få en økonomisk samlet styring av aktiviteten. Dette har bakgrunn i at aktiviteten er høy og engasjementet innebærer ikke ubetydelig økonomiske forpliktelser. Aktivitetene har vokst over år. Foreningens økonomi er generelt tilfredsstillende, men er også sårbar for ulike ytre påvirkninger som f.eks. en pandemi. Nå er det stor bekymring rundt den generelt skyhøye strømprisen og kraftig prisstigning generelt. Sensommerstevnet er derfor svært viktig for økonomien.

Innføring av **budsjett** for historielagets alle aktiviteter gjør at vi har mye større kontroll. Styret får en god innsikt i økonomien noe som er bra. Det er styret som til sist, er ansvarlig for driften.

Budsjett for de ulike gruppene fører til god budsjettdisiplin og det husholderes med varsomhet. Det gis rapporter til gruppene gjennom året slik at disse har kontroll med forbruket.

I 2021 vedtok styret å ta i bruk **StyreWeb** – en digital løsning på flere plan (budsjett, regnskap, medlemsregister, hjemmeside, medlemsutsendelser og kontingenter, digitalt arkiv, styremøter/dagsorden og protokoller m.m.). Vi tar i bruk etter hvert det vi ser er tjenlig for oss. Historielaget benytter seg i dag av regnskap- og budsjettmodulen og modulen for medlemsregister med kontingentutsendelser.

Regnskap 2023

Det er gjennomført en restaurering av fire vinduer i Annestua. Alle bygningens vinduer er nå grundig restaurert. Her har vi fått en god økonomisk støtte fra Viken fylkeskommune gjennom tre år. I 2023 fikk vi et bidrag på 32 700 kroner.

Dugnadene har foregått innenfor de budsjetttrammene som ble gitt ved årets start. Stor honnør til gruppene for denne lojaliteten.

Utviklingen av strømutgiftene er en stor utfordring for det frivillige kulturvernet. Uten statens økonomiske støtte hadde dette kunnet sette historielagets økonomi i fare.

Ryddegruppa og redaksjonskomiteen for Ida er blant de som har en inntjening til historielaget. **Salget av Ida medfører en inntekt på ca. 100 000 kroner.**

Ryddegruppa utfører oppdrag for Økomuseum Grenseland etter faste satser (dugnadssatser) og yter kjøregodtgjørelse – en inntekt på ca. 23 000 kroner. Likeledes har de hatt en inntekt fra **Halden kommune på kr 30 000,-** for arbeidene med Kompressorhuset på Skriverøa.

Mot slutten av året ble det også god uttelling på et **par søknader: 130 000 kroner fra Sparebank1stiftelsen Halden til maskiner/utstyr, og 34 456 kroner til brannsikring** fra Stiftelsen UNI. Dette er arbeider som blir gjennomført i 2024.

Idd og Enningdalen Historielag mottar en årlig bevilgning fra Halden kommune på **kr 28 000,-** for formidling på Gamle Prestebakke.

Historielaget hadde i 2023 **inntekter på kr 836 233,17** og **utgifter på kr 766 455,87**. Det gir et **overskudd på kr 69 777,30**. Balansen viser for 2023 **eiendeler på kr 2 289 732,49**, en **gjeldspost på kr 34 100,00**. Egenkapitalen er da **kr 2 255 632,49**. Totalt utgjør **bankinnskudd kr 910 533,99**.

Konklusjonen må da bli – et godt år for historielaget. Takk til alle komiteer og arbeidsgrupper for god budsjettdisiplin!

Salg av publikasjoner; Årboka Ida ble trykt i 850 eksemplarer og salget har vært rimelig bra. Idd og Enningdalen Historielag har inngått en prøveordning med salg av publikasjoner gjennom Økomuseum Grenslands nettbutikk. Det blir markedsført via Facebook. Nettbutikken inneholder pr. i dag publikasjoner fra Idd og Enningdalen Historielag, Økomuseum Grensland og Fortidsminneforeningen. Gå inn på historielagets hjemmeside og finne publikasjoner: www.idd.no

Ida

Kulturbygd i grensland

Idd og Enningdalen Historielags årbok 2023

IDD OG ENNINGDALEN HISTORIELAG

Ny bok fra
Idd og Enningdalen historielag

Gamle Prestebakke
Et levende museum gjennom 25 år

Forfatterne Steinar Løberg og Tor Hafsrød tar for seg Idd og Enningdalen Historielags overtakelse og restaurering av bygningene som historielaget eier eller disponerer pr. 1. januar 2023. Fortellingen starter med utfordringen av ideen om å kjøpe hovedbygningen Gamle Prestebakke i 1998. Nå er historielaget eier av sju bygninger, et hoggeskur og en tomt på over 8 mål. Vi følger denne historien i ord og bilder gjennom 25 år.

Boka er gjennomillustrert, 144 sider og innbundet med stive permer.

Boka vil bli lansert på Sensommerstevnet lørdag 26. og søndag 27. august 2023.

**Normalpris: 250,-
Tilbudspris*: 200,-**

* Gjelder forhåndssalg til medlemmer i Historielaget før lanseringen. Bestilling og betaling via VIPPS nr. 121551 eller bankkonto nr. 1030 07 24251. Forhåndsbestilte bøker kan hentes på Sensommerstevnet eller avtale med Tor Hafsrød (924 53 403), Steinar Løberg (940 31 237) eller Svein Norheim (473 77 771).

Sommeren 2023 ble det utgitt en jubileumsbok om «Gamle Prestebakke. Et levende museum gjennom 25 år». Boka er forfattet av **Steinar Løberg og Tor Hafsrød** og er rikt illustrert. Jubileumsboka ble lansert på Sensommerstevnet. Historielaget har nå også lansert et «Supertilbud» på eldre årganger av Ida. Noen årganger er utsolgt! Se på vår hjemmeside: www.idd.no

Arbeidsgruppene

Følgende grupper rapporterer til styret:

• Arkivkomiteen • Nettetredaksjonen - Digitale løsninger • Huskomiteen • Redaksjonen for Ida	• Ryddegruppa • Bibliotekkomiteen • Kulturminnekomiteen • Slektsgranskerkomiteen • Stasjonskomiteen

Prosjekter:

• Plansjegruppa • Historisk Turlad Hallevägen	• Prestebakkefjella - turstier

Rapporter fra komiteer og prosjekter

Nettredaksjonen 2023

Historielaget presenterer sitt liv og virke på egne nettsider og i sosiale medier. Nettredaksjonen har i 2023 bestått av Svein Norheim, Jens Bakke og Anders Samuelsen (Nettredaktør).

På www.idd.no publiserer historielaget fortløpende nyhetsartikler om lagets mange aktiviteter. Lagets grupper presenteres med fylldig informasjon, og nettsidene er et viktig forum for å presentere noe av bygdas rikholdige historie.

Nettsidene ble ved årsskiftet 2022/2023 flyttet over på en ny plattform basert på WordPress. Nettsidene bygger nå på mer moderne og sikrere publiseringsløsninger. Gjennom 2023 er det gjort en stor jobb med å konvertere innhold fra den gamle til ny løsning. Det gjenstår fortsatt noe arbeid rundt dette.

Historielaget er på «Sosiale medier» via Facebook. Her får vi stadig flere følgere og antallet var ved nyttår 1899. Facebook er en god plattform for kommunikasjon med publikum og medlemmer. Her legger vi ut aktuell informasjon. Aktiviteten på Facebook skaper liv og røre rundt historielaget og genererer trafikk til våre egne nettsider. Mange finner hjemmesida www.idd.no via Facebook! Våre nettsider og Facebook-profil vil være under kontinuerlig utvikling også i 2024. Sidene skal holdes oppdatert med lagets liv og virke, samt lokalhistorisk informasjon. Har du noe å bidra med må du gjerne ta kontakt!

Anders Samuelsen; Nettredaktør – idd.no

Arkivkomiteen 2023

Arkivkomiteen har som formål å samle og sikre arkivverdig materiale for Idd og Enningdalen Historielag.

Arkivet består av et fysisk papirarkiv plassert på Gamle Prestebakke samt et digitalt arkiv basert på tjenester fra vårt nettleverandør. Komiteen består av Anders Samuelsen og Jens Bakke.

Det digitale arkivet er tredelt. Et generelt dokumentarkiv, en sikring av skoleplansjegruppas arbeid, og en sikring av fotogruppas arbeid. Komiteen jobber gjennom året med arkivering av materiale. Komiteen har ikke hatt møter i 2023. Det digitale arkivet skal fungere som et arbeidsredskap for personer som innehar verv i historielaget. Det skal sikre lett tilgang til aktuelle dokumenter. I tillegg skal arkivet sikre en sikker sentral lagring og sikring av viktige dokumenter for historielaget.

Har du arkivverdig materiale med relevans til historielaget ber vi deg ta kontakt med et av komiteens medlemmer som hjelper med å sikre dette for ettertiden.

Anders Samuelsen, Arkivkomiteen

Huskomiteen - årsrapport 2023

Medlemmer i HK dette år har vært Rolf Arild Engebretsen, Tore Collett-Moen, Kai Hov, Stein Gjerløw, Arild Svendsen, Hilde Gløckner, Ragnhild Løberg, Stein Johansen, Jan Gunnar Opsahl, Odd Lindgren, Hans Kristian Mjølnerød, Lise Lunde (ny), Anne Kristin Sætre, Hege Wold Jensen, Kjell Eriksen, Nils Nilsen, Claus Martin Andersen, Bent Rørmyr, Jon Hordnes, Svein Norheim, Steinar Løberg (leder).

Borger Thorby har besørget servering på de fleste av dugnadene.

Et stort arbeid over lang tid gikk med til å forberede Sensommerstevnet : rydde, sortere og organisere i låven og andre lokaler for loppemarkedet, rigge opp telt etc. Sensommerstevnet medførte også som alltid mye opprydding i etterkant.

Tidlig i sesongen ble hagearbeid utført, først og fremst vedlikehold av blomsterbed.

På hovedbygningen ble den øvre del av gavlveggen mot vognskjulet som sto til rest i fjor, skrapet og vasket og deretter malt. Stillaset måtte suppleres med lift fra Nils Nilsen. På gavlveggen ble også en vindusramme i 2. etasje ("Fotorommet") skiftet ut på grunn av råte. Ellers ble halve langveggen mot tunet vasket, skrapet og malt. Resten er planlagt utført i 2024, da også verandaen / inngangspartiet skal restaureres med nye stolper og ny kledning. Oppe på loftet i hovedbygningen hadde fuktighet blitt registrert; en lekkasje rundt midtre skorstein ble funnet og utbedret. På gavlveggen mot riksveien ble en råteskade under det påmalte falske vinduet midlertidig utbedret.

En større opprydding og en mer luftig organisering av materiallageret i kjelleren under låven ble også utført – hovedsakelig av Kai Hov.

Fjorårets største prosjekt (nærmere beskrevet i årsrapporten 2022) var restaureringen av uthuset til Annestua, utført av Stein Gjerløw med assistanse av Arild Svendsen. Materialer levert fra Skjeggerød sag. Dette året ble den fjerde og siste veggen kledd og et rustikt plankegulv lagt på solide bjelker.

I 2023 gikk ellers mye tid med til å fullføre restaureringen av vinduer til Annestua, kalt Delprosjekt 3. Denne gang gjaldt det to vinduer på langsiden mot Planteskolen og to på gavlveggen mot den gamle butikken, torams empirevinduer med tre ruter i hver ramme, mange med gammelt glass. På dugnad ble glassene forsiktig tatt ut og nummerert. Rammene ble skrapet og merket og levert til Thomasrud Trevare. Alle åtte rammer ble bevart. Råteskadde partier ble erstattet med innfelling av friskt virke. Etter grunning på Gamle Prestebakke ble rammene levert til Oscar Hansen for innkitting av glassene. Deretter ble malingen - mellomstrøk og toppstrøk – gjort på dugnad. Tidsriktige hjørnejern ble montert. Til slutt ble et krevende tilpasningsarbeid med hengsling til karmene utført av Stein Gjerløw. Manglende hasper og kastekroker ble satt på. Fra Viken fylkeskommune ble det bevilget 32 700 kroner til dette delprosjekt 3.

*Innsetting av ferdigrestaurerte vinduer. Hans Kristian Mjølnerød og Stein Gjerløw.
Foto: Svein Norheim*

Også dette året ble regelmessig plenklipping på et meget stort areal utført, hovedsakelig av Rolf Arild Engebretsen. Sammen med Odd Lindgren har han også kappet, kløvd og stablet ved og fyrt i ovnene ved mange anledninger.

Arbeidet utført på Gamle Prestebakke 2023 anslås til minimum 2000 dugnadstimer. Ifølge Ragnhild Løberg har utleie av Gamle Prestebakke dette år innbrakt kr 9650,-. En søknad ved Tore Collett-Moen til Stiftelsen UNI har resultert i at vi kan oppgradere brannsikkerheten på Gamle Prestebakke, kjøpe inn brannslukningsapparat, merke rømningsveier og annet for et beløp på kr 34 456,-. En søknad til Sparebank1stiftelsen Halden medførte en bevilgning på 130 000 kroner til nødvendig utstyr. For Gamle Prestebakke betyr det at en ny og kraftigere gressklipper kan anskaffes, innendørs : en bedre, mer hurtigarbeidende og mindre støyende oppvaskmaskin. Huskomiteen takker alle som har gjort en innsats på Gamle Prestebakke i 2023 – og alle som har gitt gaver.

Steinar Løberg; leder Huskomiteen

Bokkomiteen – årboka Ida 2023

Årsberetning for årboka Ida 2023:

Ida – Kulturbed i grenseland 2023 ble bestilt i 800 eksemplarer, men vi fikk en del flere levert. Lørdag 4. november hadde vi forfattersamling på Gamle Prestebakke med 25 personer til stede.

Boka kom i salg samme dag. Denne utgaven er den 23. i rekken siden den første utgaven kom i 2001. Den inneholder 17 artikler, og 17 skribenter har bidratt. Prisen er den samme som før, 250,- kroner.

I redaksjonskomiteen satt de samme som forrige år: Anne-Brit Bjørk (skribent og korrekturleser), Tor Hafsrød (redaktør), Tom-Eilert Magnussen (foto), Kari Stumberg Omholt

(skribent og korrekturleser) og Ingrid Solheim (skribent og korrekturleser). John Solberg gikk bort i fjor sommer, men deltok i arbeidet så lenge han kunne. Bjørn H. Jensen har også denne gangen hatt ansvar for layout. Det vil være behov for å få inn minst ett nytt medlem i komiteen.

Alt redaksjonelt arbeid er kostnadsfritt for laget. Men utgiftene som går til produksjon og trykking, har steget jevnt og trutt. Dermed blir overskuddet lavere og lavere for hvert år. Det er bare to måter å øke overskuddet på: Enten bytte til et billigere trykkeri og/eller sette opp utsalgsprisen på boka for 2024. Prisøkning kan imidlertid gå ut over salget og er dermed en usikker faktor.

Denne gangen har Tore Collett-Moen hatt ansvaret for både kontakt med sponsorene og distribusjon av bøker til bokhandlere og andre utsalgssteder.

Vi har i skrivende stund ikke oversikt over salg og restopplag, men interessen for boka har som vanlig vært god.

På vegne av redaksjonskomiteen

Tor Hafsrød

Redaktør

Forfattersamling på Gamle Prestebakke for Årboka Ida 2023. Foto: Arne Omholt.

Ryddegrupper, årsrapport 2023

Ryddegrupper har i 2023 bestått av:

Øivind Bakke, Øivind Bigum, Sigmund Eriksen, Svein Larsen, Steinar Nordgjerde, Trygve Gjessing, Henning Jørgensen, Fredrik Henriksen, Ingar Larsen, Ib Lund, Viggo Løvås, Svein Norheim, Tommy Svendsen, Jan Thorsen, Tore Bråten og Ulf Vidar Larsen.

Grupper har i år en dugnadsinnsats på 1750 timer på diverse kulturminner i distriktet, Stallen på Stenbudalskollen ved Berby og kompressorhuset på Skrøverøa har i år vært de to største prosjektene i tillegg til ettersyn av tidligere prosjekter. Her kan nevnes jordkjeller på Nyhagen, malt opp tekstene på minnesten ved Svenskegravene på Ør og Svenskegrava på

Gribsrød. Ryddet og merket Enskinnabananen fra Gjeddellund til Prestebakke og ryddet frem grunnmurene til stenhoggerboplassene Aaslie og Aashøy ved Liholtjtjern.

I tillegg har vi utført oppdrag for Økomuseum Grenseland med installering av kompressoren fra Fagerholt Monumenthuggeri i Kompressorhuset på Skriverøa, rydding og vedlikehold av skilter samt tilsyn med Monolittbruddet.

Kompressorhuset – før og etter istandsettingen. Foto: Ulf Vidar Larsen.

Takk til alle i gruppa for innsatsen i 2023 og vi ser fram mot 2024.

16. august deltok 12 personer fra Ryddegruppa på en tur til Kartverket på Hønefoss. Her fikk vi foredrag og omvisning i en rikholdig utstilling om oppmålingens utvikling.

13. desember var det en avrunding av et arbeidsomt år på Gamle Prestebakke.

Fra Kartverkets utstilling. Foto: Svein Norheim

Hvis det er noen som er interessert å være med i ryddegruppa til historielaget, så ta kontakt med Ulf Vidar Larsen på telefon 99508381 eller send en epost til uvlar54@gmail.com.

Ulf Vidar Larsen

Bibliotekkomiteen – årsrapport 2023

Komiteen består av: Jens Bakke (leder), Rolf Arild Engebretsen, Steinar Løberg, Tore Collett-Moen, Hege Vold Jensen. Jarle Heed, Hans Kr. Mjølnerød, Arnfred Antonsen Astrid S. Lie, Eivind Nygaard. Svein Norheim tiltrer komiteen.

Komiteen har hatt samling for gjennomgang av de bøkene som står i Biblioteket. Til grunn for utvelgelsen lå de samlingskriterier som ble nedfelt i 2022.

Geografisk:

- Idd
- Halden og Berg
- Aremark og Marker
- Østfold
- Dalsland
- Bohuslän
- Värmland

Tematisk:

- Arbeiderkultur/-historie
- Barnekultur
- Bondekultur
- Grensehistorie/
grensekultur
- Industrihistorie Jernbane
- Kommunikasjon
- Krigshistorie
- Kvinnehistorie
- Stenindustri /industri
- Tekstilhistorie

Fotogruppa har reist et ønske om å få flytte sitt arbeidsrom til første etasje. Styret har diskutert spørsmålet og har foreslått en rokkering av funksjoner. Fotogruppa flytter ned i det nåværende Biblioteket, mens Biblioteket flytter hoveddelen av sine funksjoner opp til Fotogruppas nåværende rom på loftet. Det ble holdt et møte mellom Fotogruppa og Slektsgranskerne og leder der det ble enighet om en slik løsning. Brukerne ser på plassfordeling og bruk av de to rommene. Den store bokhylla skal bli stående til bruk for bibliotekets bøker. Gruppene skal kunne disponere deler av bokhylla til sine håndbøker. Det forutsettes også at den felles datamaskinen og skriver/kopimaskin blir værende i lokalene i første etasje.

Biblioteket på loftet blir innredet med arbeidsbord og nødvendig utstyr for registrering av trykksaker og arkiv.

Historielagets arkiver samles så langt det er mulig i egnede skap i det nye bibliotekrommet.

Registreringsgruppa i Kulturminnekomiteen, årsberetning 2023

Følgende har deltatt i 2023: Marit Bokerød Hansen, Ulf Vidar Larsen, Arne Omholt, Ole P. Hagen, Bjørn Nakken, Thore Nilsen. Sistnevnte har fungert som ansvarlig for koordinering, arkivering og publisering av materialet i året som er gått.

Det har vært avholdt tre møter i gruppa i løpet av året. Et av dem hadde praktisk kildebruk som tema, et annet bruk av historiske kart. I 2023 inneholder en artikkel om arbeidet vårt, og to kortere presentasjoner om det samme er avholdt i forbindelse med IEHs årsmøte og lanseringen av Ida. Vi har også vært representert på et møte arrangert av Østfold historielag med temaet Lokalhistoriewiki som digital bygdebok.

Status i husmannsplassprosjektet ved årets utløp:

I Idd og Enningdalen sogn finnes etter våre oversikter **361** husmannsplasser til sammen.

Idd sogn

Oversikten over husmannsplasser i Idd sogn som er laget på grunnlag av matrikkelinformasjon, inneholder **192** husmannsplasser. Under enkelte gårder er det funnet flere enn det som den opprinnelige oversikten viser. På andre steder har det vært vanskelig å dokumentere at boplasser faktisk har vært brukt av husmenn. Status per 31.12.2023:

- a) I år er en del husmannsplasser under gårder på nordre Idd lokalisert, fotografert og arkivert. Det gjelder Rishaugen, Lundsholtet, Holm, Lilledal, Storedal, Solberg og Klepper (Myrene). Det samme gjelder Torgalsbøplassene øst i Idd, og plasser under Nybøle er lokalisert og arkivert med historisk dokumentasjon. I 2023: 21. I alt: 64 plasser.
- b) Noen er registrert og arkivert med lokalnummer, koordinater og bilder fra felten, men historisk informasjon må legges til. Andre er fordelt mellom oss for videre arbeid. Til sammen 63 plasser.
- c) Ikke arkivert eller fordelt: 65 plasser.

Enningdalen sogn

Omtalte plasser i Ruth og Sigurd Buers bok fra 1995: **169** plasser. Registrert, lokalisert og fotografert gjennom flere år: 147. En del foto er erstattet av nye.

Kulturminnesøk www.kulturminneøk.no

I 2023 ble det lagt ut **30 husmannsplasser** i alt. Av disse er 18 i Idd og 12 i Enningdalen. I tillegg har vi lagt inn 4 andre typer kulturminner. Alle i Idd sogn. I 2022: 44 husmannsplasser i alt. 14 i Idd og 30 i Enningdalen.

Dugnadsinnsats 2023

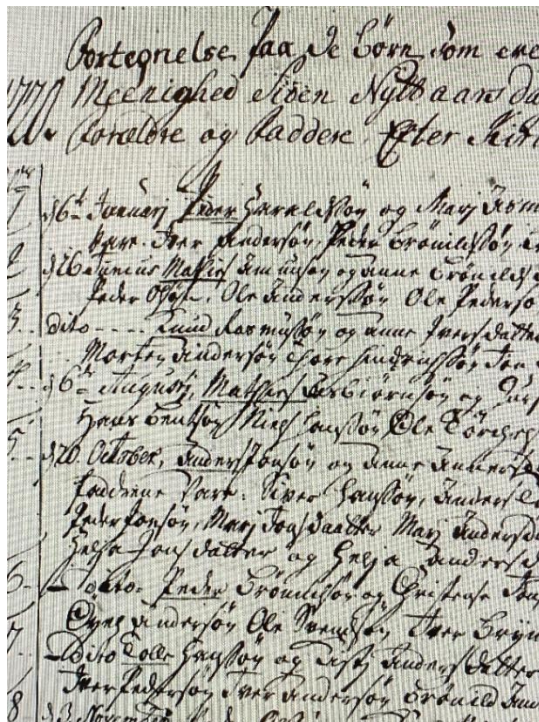
Anslag for antall dugnadstimer er 269. Det omfatter møter med forberedelser, feltarbeid, telefon-konferanser og intervjuer, dokumentasjon, arkivering, publisering på Kulturminnesøk og Facebook.

Slektsgranskerne, årsrapport 2023

Slektsgranskerne har møte på Gamle Prestebakke annenhver tirsdag kl. 1800. Dagene blir annonsert på www.idd.no og alle kan komme uten forhåndsavtale.

Vi får av og til henvendelse fra etterkommere etter utvandrede iddinger i Amerika. For et par år siden fikk vi mail fra Jack Carlson i Oregon som hadde mange spørsmål om familien sin. I sommer kom han og kona Susan på besøk og det ble to dager med sightseeing i Idd og Enningdalen. De fikk besøke alle kjente steder forfedrene hadde bodd. Noen steder var det bare litt grunnmur eller en busk fra hagen igjen. Dette kan du lese mer om i IDA som kommer til høsten. Jack har også skrevet en artikkel om slekten sin i IDA 2022.

Slektsgranskerne driver fortsatt med transkribering av de eldste kirkebøkene slik at de skal bli lettere tilgjengelige. Da endrer vi teksten fra bilde 1 til bilde 2.

Se skannet versjon >

Første Forrige Neste Siste

PERMANENT ID: pd00000013676919

Løpenr:	3
Rolle:	mor
Fornavn:	Marj
Etternavn:	Asmundsdatter
Kjønn:	k
Stilling/stand:	-
Bosted:	-

Tilhørende personer:

Løpenr 1 >

Rolle:	barn
Navn:	Asmund
Stilling/stand:	-

Løpenr 2 >

Rolle:	far
Navn:	Peder Haraldsson
Stilling/stand:	-

Løpenr 3 >

Rolle:	mor
--------	-----

Dokumentene vi anvender finnes på Digitalarkivet, altså lett tilgjengelige på internett. Transkriberingen for Enningdalens fødte og døde er ferdig fram til 1815 og nå er det kirkebøkene fra Idd kirke som transkriberes. Vi gjør oppmerksom på at du trenger ikke drive

med transkribering for å være med i slektsgranskergruppa. Du kan jobbe med din egen slekt eller kanskje bidra med å finne hvem som har bodd på husmannsplassene i vårt distrikt.

Slektsgranskerne har brukt ca. 350 timer.

Vi er i snitt 5 personer til stede. Har hatt 20 møter og jobber tre timer hver gang. Det blir 20x5x3. I tillegg har det tatt ca. 30 timer å besvare innkomne spørsmål og 20 timer å forberede og kjøre rundt med Jack og Susan.

For Slektsgranskerne
Kari Stumberg Omholt

Fotogruppa – rapport 2023

Fotogruppa har i 2023 bestått av Inger Marit Almankås, Marit Bokerød Hansen, Ingegerd Bøe Jensen, May Norderhaug, Ulf Vidar Larsen, Jan Erik Pettersen og Tom-Eilert Magnussen. Det har ikke vært noen aktivitet i beretningsåret.

Stasjonskomiteen, årsmelding 2023

For første gang på mange år ble Prestebakke stasjon igjen benyttet til sin opprinnelige funksjon. I forbindelse med Kornsjødagen 3. juni hadde arrangørene leiet et togsett til å kjøre publikum fra Halden stasjon til Kornsjø om formiddagen og retur på ettermiddagen. Etter nitide forberedelser ble det gitt tillatelse til å stoppe for å ta med og sette av passasjerer på Prestebakke stasjon. Ca. 20 voksne og barn benyttet seg av tilbudet. Opplegget fungerte utmerket og markerer en milepæl med hensyn til å gjennomføre tilsvarende arrangementer i fremtiden.

Stasjonsbygningen og deler av den fredete hagen. Foto: Tore Collett-Moen.

Stasjonskomiteen for Prestebakke Jernbanestasjon består av: Tore Collett-Moen (komitéleder), Olav Wold og Per Lervik. Komiteen arbeider for at Prestebakke stasjon skal

fylles med aktiviteter og bidra positivt til aktivitet i historielaget og til glede for lokalsamfunnet på Prestebakke. Ved å leie Prestebakke stasjon sikres kulturminnet Gamle Prestebakke fra å få uønsket aktivitet på naboeiendommen og vi bidrar aktivt til vedlikehold og antikvarisk restaurering av stasjonsanlegget.

Eiendommen eies av Bane NOR Eiendom og leieavtalen ble i 2020 forlenget til 31.8.2025 med opsjon på forlengelse i nye 5 år. I første etasje i stasjonsbygningen er de opprinnelige vegger og dekor bevart i Venterom, Damerom og Ekspedisjonskontor. Her ligger også stasjonsmesterens leilighet med et fungerende kjøkken og to stuer, møblert for møterom og salong. Lokalene er tilrettelagt for utleie. I annen etasje er det flere rom som kan benyttes til aktiviteter.

Bane NOR Eiendom har startet et rehabiliteringsprosjekt for stasjonsbygning og -have. I 2022 kom Bane NOR Eiendom i gang med renoveringsarbeidet på selve stasjonsbygningen. Arbeidet fortsatt i 2023. I løpet av sommeren ble det bygget stilas for trygg adkomst til skorsteinene. I tillegg ble det reist en sikringsvegg mot kontaktledninger. Deretter ble de to skorsteiner, som ikke er pusset, gjenoppbygget med skiferplate for å begrense regn fra å trenge inn i skorsteinene. Samtidig ble alle tre skorsteiner påsatt nye beslag i takgjennomføringen. Etter at dette arbeidet ble slutført, er det ikke observert vannlekkasjer langs pipene.

Bane Nor har gjennomført en restaurering av pipene pga. lekkasjer. Foto: Tore Collett-Moen.

Boligseksjonen ved Halden Brannvesen foretok brannforebyggende feiing den 10. november 2023. Rapporten påpeker diverse feil og mangler ved ildsteder og sotrør og ingen ildsteder kan benyttes før feil er utbedret.

Bane NOR Eiendom har igangsatt et arbeide med taksering av Prestebakke stasjon. Et lokalt takstkontor er engasjert for å utarbeide en tilstandsrapport. Denne ble ikke ferdigstilt i 2023. Stasjonskomiteen har bidratt med faktagrunnlag til rapporten.

I forbindelse med at det var reist stilas og sikringsgjerd, arrangerte stasjonskomiteen en dugnad der nord- og østveggen av stasjonsbygningen ble rengjort. Etter løvfallet fra almene i

stasjonsparken ble hele parkområdet raket rent. Huskomiteen har regelmessig foretatt gressklipping av hele stasjonsområdet.

Til tross for at Bane NOR Eiendom har nedlagt et betydelig arbeide på bygningen i løpet av året, gjenstår fortsatt mye arbeid før forfallet er kompensert.

Stasjonskomiteen er i diskusjon med Bane NOR Eiendom om å utføre enklere vedlikeholdsoppgaver på dugnad.

Også i 2023 kunne vi ta stasjonen i bruk i forbindelse med sensommerstevnet. Det ble rigget til kafe i stasjonsmesterens leilighet og jernbaneutstilling i ekspedisjonskontoret. I en av stuene ble det vist en billedutstilling av husmannsplasser i Enningdalen. I forkant av sensommerstevnet ble stasjonsbygningen benyttet til lager for lopper.

I likhet med tidligere har vi også i år mottatt noen gaver i form av gjenstander med tilknytning til jernbane. Det er montert bokhyller og foretatt opprydding arkivet i 2. etasje. I venterom og i ekspedisjonskontor er det laget plass til benker vi har fått av tollvesenet og som opprinnelig stammer fra Tollboden Fredrikstad.

Antall dugnadstimer utført i regi av Stasjonskomiteen er estimert til 140.

Tore Collett-Moen, komitéleder

Turkomiteén – årsrapport 2023

Turkomiteén har i 2023 bestått av Eivind Løvås og Arnfred Antonsen. Vi har hatt hånd om to arrangement dette året.

Søndag 16.april vandret vi i området nord for Ørsjøen med Rolf Arild Engebretsen som kunnskapsrik guide. Vi hadde utgangspunkt på Ørsveien noen hundre meter nord for Torgalsbøen. Vi var snau 20 personer som herfra gikk Bergstien vestover og opp til Nordbakke skanse. Her var det orientering om dette forsvarsanlegget som ble bygd for å sikre grensen mot Sverige under Hannibalfeiden (1644-45).

Ferden videre gikk til Siljeklev – hvor Bergstien går opp gjennom et smalt pass. Ved flere anledninger, bl.a. i forbindelse med svenskenes angrep mot Halden i 1658, var det en vaktpost her – i tilfelle angriperne kom til å benytte denne ferdselsveien.

Så vendte vi nesene retning Ørsjøen igjen og rastet ved den spesielle gapahuken som Erling Fosser fikk satt opp for en del år tilbake.

Siste post på programmet var en stopp ved Munkekjerka – den svært godt bevarte bronsealderrøysa på åsen mellom Nordbakke og Ånerød.

Høstturen gikk av stabelen søndag 17.september. Vi startet ved Idd kirke og gikk rundt Hovshaugen for å studere helleristningene der. Først gikk vi til et fjell på nordøstsiden av haugen – et område som ligger under gården Hov vestre. Der er det seks skip, to solstativ, to dyrefigurer, et fotsålepar og to skålgroper.

Videre gikk vi til Hov østre. Her er det et svaberg lokalt plassert på gården hvor det er to sirkelfigurer med skålgroper rundt, et skip og flere skålgroper.

Til slutt var vi på Torplia hvor det er en stenblokk med 30-40 skålgroper.

Eivind Løvås ledet turen og fortalte om disse og andre helleristninger vi finner på Idd. Svein Norheim fortalte om helleristninger generelt.

Turen tok tre timer, og for mange av deltagerne var helleristningene ved Hovshaugen en ny opplevelse.

Arnfred Antonsen og Eivind Løvås

Prosjekter:

Plansjegruppa – årsmelding for 2023

Det har ikke vært noen aktivitet i beretningsåret. Det ventes en avslutning av prosjektet i 2024. Det er plansjer på Berg skole som står for tur. Ellers er det oppfølging av noen samlinger, nedlasting og redigering av utført arbeid.

Alle plansjer blir fotografert, registrert og loggført og får eget nummer med historielagets stempel på baksida.

Anne Sætre og Ola Berglund.

Historiske Haldenbilder - 2023

I prosjektet Historiske Haldenbilder er et samarbeidsprosjekt mellom historielagene i Halden: Historielaget Haldens Minder, Berg, Rokke og Asak Historielag og Idd Enningdalen Historielag – og selvfølgelig Halden Arbeiderblad. Prosjektet ble finansiert gjennom bevilgninger fra Sparebank1stiftelsen Halden og Berg Sparebank. To og et halvt år med pandemi forsinket arbeidet i henhold til den planlagte arbeidsplanen. Til gjengjeld har det vært registrert og skannet langt flere bilder enn planlagt. Alle bilder er lagt ut på nettet og er tilgjengelig for alle. Totalt er det lagt ut ca. 43 413 fotografier!

Styret for prosjektet har bestått av: Tom Eilert Magnussen, leder (IEH), Ulf Vidar Larsen.

Kasserer (IEH), Kari Stenbock, sekretær (HHM) og Trygve Simensen, styremedlem (BRAH).

I 2023 er det holdt to årsmøter; 30. januar og 7. september – den siste som ekstraordinært årsmøte der oppløsningen av organisasjonen ble vedtatt enstemmig.

Alle aktuelle papirbilder og negativer var skannet og arkivert på www.haldenbilder.no

I samsvar med vedtektenes § 7 ble løssøre likt fordelt mellom de tre historielagene. Etter at utgifter var betalt, ble aktiva fordelt likt mellom historielagene. Dette ble overført på slutten av året.

En stor takk til Historielagene i Halden, byens sparebanker, Halden Sparebank, Berg Sparebank, og Halden Arbeiderblad.

Historiske vandreruter – «Hallevägen» - årsmelding 2023.

På initiativ fra Tistedalen Friluftslag (TFL) ble det opprette et samarbeid om en «ny»

vandrerute. Bakgrunnen var et samarbeid mellom Riksantikvaren og Den norske

Turistforening (DNT) om såkalte «Historiske vandreruter». Målsettingen var ett slikt opplegg

i hvert fylke (gamle fylkene). Idéen var å sette fokus på den gamle handelsveien mellom

Rävmarken og Halden. Denne kalles «Hallevägen» på svensk side og det er dette navnet som

prosjektet bærer. Det skal være overnattingsmuligheter på vandringsleden (bl.a. Budalsvika)

og det skal informeres om de historiske plasser på Hallevägen.

*Rävlyckan i Rävmarken, Dalsland. Tilholdssted for Milorg-gruppe fra Halden de siste månedene av andre verdenskrig. Nå også som utgangspunkt for Hallevägen.
Foto: Svein Norheim.*

Det ble bevilget midler bl.a. fra Den norske Turistforeningen.

Hallevägen ble åpnet med en samling på Rävlyckan, Rävmarken i Dalsland 4. mai. Etter en orientering av prosjektleder og leder for TFL. Fortalte grunneier Conny Olsson om Rävlyckan og den betydning under andre verdenskrig. Deretter var det hilsninger fra Nationalparkförvaltningen og Dals Eds kommun.

En 30-talls turgåere la ut på vandring gjennom Tresticklan Nationalpark mot Lundsneset og Budalsvika. Der var det oppvartning med varm mat og drikke. De fleste snudde der og gikk tilbake til porten til Nationalparken der vi ble hentet med buss og kjørt til jernbanestasjonen på Dals Ed for å ta toget tilbake til Halden. En «hard kjerne» overnattet på Budalsvika og det ventet en to-dagers marsj mot Halden og et avsluttende program på Overberget lørdag 6. mai.

Prosjektleder Einar Skontorp, TFL, Morten Skadsem, leder løypegruppa TFL, Ann-Kristin Dahl, leder turgruppa TFL, Svein Norheim, leder Idd og Enningdalen Historielag/ Økomuseum Grenseland, Tor-Håkon Nordenhaug, Frivilligkoordinator, Halden Kommune, Magne Rannestad, kommandant, Fredriksten festning.

Prosjekt turstier i Prestebakkefjella

Tistedalen Friluftslag (TFL) fikk forespørsel fra Østfold Skogselskap om turstier og bruk av hytte(r) i Prestebakkefjella. I utgangspunktet ønsket de bruk av plassen Bråtane som DNT-hytte. TFL ønsket et samarbeid med IEH, Prestebakke Velforening m.fl. IEH har sagt ja til å bistå med historiske opplysninger om plasser og andre kulturminner i området.

Under prosessen har Skogselskapet trukket Bråtane ut av prosessen og i stedet har «Stanghytta» blitt et alternativ for en DNT-hytte (overnatting for turgåere).

En foreløpig plan for arbeidene er:

Kalvøya – turnært område for Prestebakke-samfunnet. Merking av sti og bygging av gapahuk og etablering av bål plass.

Parkeringen ved Kornsjøveien (Dikemosen) skal utvides og det er ønskelig med parkering til ca. 10 privatbiler.

Gapahukene på Løntjern, Hølvann og Trestikket skal settes i stand. Behov for å oppgradering og sikre bål plassene.

Broen over Elja repareres. Grunneierne her er enig i at den bør ligge der den er. Stien litt utenom huset på Skjeggerødkasa.

Det arbeides også med å lage et nytt kart i forbindelse med prosjektet. Morten Dalby (og Tore Sandvik i kommunen) viser stor interesse for dette.

Halden/ Idd 08.02.2024

Rolf Arid Engebretsen Arne Omholt Torbjørn Østby Steinar Løberg

Tore Collett-Moen Kai Hov Svein Norheim

Toril Bøe Hilde Gløckner

Supertilbud på årboka IDA

Du kan betale med **VIPPS 121551**

Bankkonto: 1030.07.121551

Årgang	Pris
2001	kr 20,-
2002	Utsolgt
2003	Utsolgt
2004	Utsolgt
2005	kr 20,-
2006	Utsolgt
2007	Utsolgt
2008	Utsolgt
2009	kr 20,-
2010	kr 20
2011	kr 20
2012	kr 20,-
2013	kr 20,-
2014	kr 20,-
2015	kr 20,-
2016	kr 50,-
2017	kr 50,-
2018	kr 50,-
2019	kr 50,-
2020	kr 150,-
2021	kr 150,-
2022	kr 250,-
2023	Kr 250,-